

УДК 81'373.612.2 + 81'38 + 82-1

С. Б. Кураш

**ПАЭТЫЧНАЯ МЕТАФОРЫКА Ў ДЫНАМІЦЫ ДАСЛЕДЧЫЦКАЙ ЦІКАВАСЦІ
ДА МОВЫ МАСТАЦКАЙ ЛІТАРАТУРЫ Ў РУСІСТЫЦЫ І БЕЛАРУСІСТЫЦЫ**

У артыкуле сістэматызаваныя найбольш значныя падыходы да лінгвістычнага даследавання паэтычнай метафорыкі, прадстаўленыя ў працах даследчыкаў мовы рускай і беларускай мастацкай літаратуры, паказана іх сувязь і дынаміка, удакладнены асобныя катэгорыі і вызначаны перспектыўныя накірункі вывучэння паэтычнай метафорыкі ў сувязі з сучаснымі тэндэнцыямі развіцця лінгвістычнай навукі.

Уводзіны

У структуры гуманітарыстычных вучэнняў, і ў першую чаргу ў лінгвістыцы, тэорыя метафары настолькі маладая, наколькі і старая. «Да V ст., калі антычная традыцыя спыняе сваё існаванне, мелася ўжо разгорнутае, досыць стройнае метафаралагічнае вучэнне» [1, 9], а ўся наступная «гісторыя мовазнаўства – гэта ў нейкім дачыненні і гісторыя пастаяннага звароту да феномену метафары. Але, з іншага боку, у самім факце пастаяннага звароту да дадзенай тэмы закладзена і прызнанне яе невычарпанасці» [2, 81].

Метафаралогія мастацкай творчасці па колькасці публікацый – самы распрацаваны накірунак навукі аб метафары, якая разам з псіхалагічным паралелізмам (А. М. Весялоўскі, Р. В. Якабсон) разглядаюцца ў якасці прынцыпу паэтычнай творчасці, мастацкага мыслення (Р. В. Сігнеева, Ю. У. Цімашэнка і інш.).

Мэта даследавання – правесці сістэматызацыю найбольш значных падыходаў да лінгвістычнага даследавання паэтычнай метафорыкі, перш за ўсё ў працах даследчыкаў мовы рускай і беларускай літаратуры, акрэсліць іх сувязь і дынаміку, удакладніць асобныя катэгорыі і вызначыць пэўныя перспектыўныя накірункі працягу метафаралагічных пошукаў у сувязі з сучаснымі тэндэнцыямі развіцця лінгвістычнай навукі.

Вынікі даследавання і іх абмеркаванне

З даследаваннем метафары як элемента паэтычнага стылю звязаны шырокі круг пытанняў, якія закраналіся як айчыннымі, так і замежнымі навукоўцамі.

Трывалую традыцыю вывучэння маюць формы моўнага выражэння тропай, у прыватнасці, праблема іх суадносін з феноменамі вышэйшага парадку: «метафара і кантэкст», «метафара і тэкст», «метафара і дыскурс», «метафара і стыль», «метафара і жанр» і інш. Зыходным пунктам для гэтага накірунку з'яўляецца спроба вызначыцца з тым, што ўяўляе сабой метафара як кантэкст.

У навуковай літаратуры сустракаюцца розныя вызначэнні паняцця «кантэкст», якія ўжываюцца ў дачыненні да тропай. Кантэкстам, з аднаго боку, называюць асяроддзе некаторай моўнай адзінкі; з другога – «кантэйнер», «сегмент», які ахоплівае сабою тую або іншую адзінку мовы або маўлення. Калі гаварыць аб метафары, то гэта яе працягласць ад «левай» да «правай» мяжы.

А. А. Някрасавай уведзена паняцце экспрэсіўнага цэнтру тропа (вобразна ўжытага слова), кантэкст якога ўтвораць адзінкі, звязаныя з гэтым словам дачыненнямі семантычнай ірадыяцыі і экспрэсіі, якія выяўляюць мастацкі зрух, і словы, якія фарміруюць, удакладняюць характар семантычнага зруху [3, 89]. Л. М. Рынькоў называе метафарычным кантэкстам некаторую паслядоўнасць моўных адзінак, якую аб'ядноўвае адна метафарычная асацыяцыя [4, 33].

Інтэграцыя гэтых двух вызначэнняў падводзіць да найбольш адэкватнага, на наш погляд, разумення тэрміна «кантэкст» у дачыненні да метафарычнага тропа: гэта моўны сегмент, межы якога вызначаюцца засяроджваннем і разгортваннем у іх адзінай базавай

метафарычнай асацыяцыі (і, магчыма, шэрагу падпарадкаваных ёй асобных асацыяцый), якая зыходзіць ад некаторага сэнсавага цэнтру (фокуса) і абумоўлівае зададзенае ёю моўнае асяроддзе. На дадзены момант у русістыцы і беларусістыцы маецца значная колькасць прац, прысвечаных даследаванню паэтычнай метафары з боку моўных адзінак, якія кантэкстна афармляюць яе, – словазлучэнняў, сказаў, ССЦ, тэкстаў.

Найбольш дэтальна вывучаны метафарычныя словаўжыванні. На матэрыяле рускай паэзіі такія даследаванні выконвалі В. В. Абрацова, Р. А. Арлова, Н. А. Басілая, А. В. Бельскі, А. І. Лашкевіч, Ю. Л. Лясота, С. Ф. Шакірава і інш. Мова беларускай паэзіі становілася аб'ектам даследавання ў гэтым аспекце ў працах М. Кавалёвай, В. Дз. Старычонак, В. А. Ляшчынскай і інш.

У шэрагу прац увага засяроджваецца на разгорнутых метафарычных кантэкстах, уводзяцца і ўдакладняюцца паняцці «складаная метафара», «разгорнутая метафара», «звышфразовае вобразнае адзінства» і інш. (С. А. Фрыдрых, А. Р. Пятрова, Н. У. Слухай, А. І. Равуцкі, В. Дз. Старычонак).

Вядомы працы, у якіх троп разглядаецца як элемент мастацкага тэксту і аналізуецца з пункту гледжання фарміравання тэкставых параметраў (структурнага, стылістычнага, жанравага і г. д.). Так, А. Р. Пятрова даследавала ролю метафары ў стварэнні цэласнасці тэкстаў [5, 15–23]. У працах М. Л. Новікавай названы падыход меў мэтай выявіць інтэгратыўную функцыю метафары ў стварэнні вобразнага плану тэксту [6]. Д. Б. Альхавікоў увёў у тэрміналагічны апарат лінгвістыкі паняцце метафарычнасці тэксту, якая ўзнікае ў выніку семантыка-стылістычнага ўзаемадзеяння асобнай метафары, параўнання або падобных з ёй па прыродзе тропаў са структурай тэксту і рознаўзроўневымі элементамі гэтай структуры [7, 17].

У згаданых даследаваннях распрацоўваецца тая галіна тэкстацэнтрычнага падыходу да тропа, якая вывучае апошні як адзін з фактараў тэкстаўтварэння. У працы гэтым пошукам адносна нядаўна быў вылучаны і такі аб'ект вывучэння, як тэксты-тропы, якія, па меркаванні Б. П. Іванюка [8], складаюць асобны жанр паэзіі. Гэта менавіта той выпадак, калі правамоцна гаварыць не толькі аб тых ці іншых спосабах удзелу тропаў у тэкстаўтварэнні, але і аб трапеічнасці як аб спосабе тэкстаспараджэння і мадэлявання мастацкай карціны свету.

Б. П. Іванюк паклаў у аснову сваёй класіфікацыі тэкстаў-тропаў від тропа і вылучыў такія тыпы тэкстаў, як тэксты-параўнанні, тэксты-метафары, тэксты-алегорыі, тэксты-сімвалы. Падобны падыход да тыпалагічнага апісання трапеічных вершаваных тэкстаў знаходзім у працах Н. А. Кузьміной [9] (тут вылучаюцца амбівалентныя вершы, прыцыпам пабудовы якіх з'яўляецца знак, і алегарычныя тэксты, у шэрагу якіх разглядаюцца і тэксты-метафары), А. І. Равуцкага, які распрацоўвае гэты накірунак у плане паглыблення і разгалінавання класіфікацыі тэкстаў-тропаў, якія функцыянуюць у рускай і беларускай паэзіі [10] і нек. інш.

Пераарыентацыя сучаснай лінгвістыкі на антрапацэнтрычную парадыхму, змяшчэнне даследчага вектара ў сумежналінгвістычныя накірункі (лінгвакультуралогія, лінгвасеміётыка, кагнітыўная лінгвістыка і інш.) ставяць новыя пытанні адносна метафары. Усё часцей на старонках спецыяльных работ сустракаецца найменне «метафаралогія» (або «трапалогія»). Пар.: «Сам тэрмін “метафара” даўно выйшаў за межы паэтыка-рытарычнага ўжывання. Як метафарычныя разглядаюцца нават элементы ландшафта, прадметы дызайну, гістарычныя і сацыяльныя падзеі, мастацкія стылі і сродкі, кірункі ў развіцці інфармацыйных тэхналогій і мн. інш. (...) Таму сучасныя даследчыкі метафары лічаць, што маюцца ўсё перадумовы для стварэння спецыяльнай міждысцыплінарнай навукі – метафаралогіі, аб'ектам якой з'яўляецца метафара ў сукупнасці ўсіх сваіх уласцівасцей і прыкмет» [11, 3].

Дж. Лакоф падкрэслівае, што метафорыка ахоплівае ўсё наша паўсядзённае жыццё і выяўляецца не толькі ў мове, але і ў мысленні і дзеянні, што наша звычайная паняццёвая сістэма, у рамках якой мы думаем і дзейнічаем, метафарычная па самой сваёй сутнасці [12].

Такім чынам, у разуменні феномену паэтычнай метафары традыцыйныя рыторыка-стылістычныя падыходы (з іх атамарнасцю, пэўным рэдукцыянізмам) усё больш саступаюць месца іншай метафаралагічнай метадалогіі, у якасці зыходнага тэзіса якой можна прывесці словы В. М. Тэліі: «Застаецца толькі здзіўляцца таму, што... метафара вывучаецца эпізадычна і хутчэй як стылістычны сродак, чым універсальна-лінгвакратэтыўны. Відавочна, прычына гэтага заключаецца ў тым, што механізмы метафарычнага працэсу “ўтоення”, а лінгвістыка пачала аперываваць

“глыбіннымі” структурамі толькі ў апошнія дзесяцігоддзі» [13, 46]. А яшчэ раней В. П. Грыгор’еў акрэсліў той агульны вектар даследчай цікавасці, які абумовіць увагу да метафары на перспектыву: «Відаць, усё глыбейшае ўсведамленне таго, што мадэллю сувязяў паміж словам і вобразам можа служыць метафара, ляжыць у аснове сталай (у апошнія гады – яўна ўзрастаючай) цікавасці філолагаў да метафарычнага апарату мовы» [14, 187]. У справядлівасці сказанага ўжо можна было пераканацца, прымаючы да ўвагі факт станаўлення метафаралогіі як навукі аб метафары ў самым яе шырокім разуменні, якое па сутнасці ставіць знак роўнасці паміж паняццямі «метафара» і «мадэль», «метафара» і «спосаб мыслення» і г. д.

Такая дынаміка лінгвапаэтычнай рэфлексіі абумоўлена і тэндэнцыямі развіцця самаго паэтычнага маўлення. «Зразумела, метафара сама па сабе – не адкрыццё новага часу. Класічная руская паэзія метафары зусім не цуралася. Аднак месца і значэнне яе былі іншымі. Яна была традыцыйным сродкам паэтычнай выразнасці ў шэрагу іншых. Усялякая падкрэсленасць, вылучэнне, рэалізацыя метафары, натуральныя для паэтыкі ХХ стагоддзя, былі б тут недарэчныя і бессэнсоўныя», – зазначае А. У. Ярмілава [15, 170].

Іншымі словамі, на мяжы ХХ–ХХІ стагоддзяў даследчыкі метафары падышлі да ўсведамлення нейкага больш сур’эзнага накіравання, дадзенага гэтаму феномену. У прыватнасці, у працах Ж. Вардзелашвілі і З. А. Хахаловай катэгорыя метафарычнасці мовы вылучаецца ў якасці асаблівай моўнай катэгорыі, а метафарызацыя характарызуецца як адна з моўных універсальных [16], [17].

Лінгвістыка і, у прыватнасці, лінгвапаэтыка ўсё часцей звяртаюцца да герменеўтычных, кагнітыўных, псіхалагічных, нейрафізіялагічных аспектаў метафары. Фундаментальныя працы на гэтую тэму належыць Р. В. Якабсону, Т. У. Чарнігаўскай, Ю. М. Логману і інш.

Вынікі гэтых даследаванняў дапамагаюць глыбей растлумачыць «роднасць» метафары і мастацкага, у прыватнасці, паэтычнага стылю. Так, з псіхалінгвістычнага пункту гледжання, паэтычная творчасць разглядаецца як недыскрэтная працэс спараджэння кантынуальных па сваёй прыродзе паэтычных сэнсаў, якія атрымліваюць сваё матэрыяльнае ўвасабленне ў форме іх фіксацыі дыскрэтнымі адзінкамі мовы [18, 3–37]. З мэтай звесці да мінімуму супярэчнасці такога роду паэтычная сістэма вымушана выпрацоўваць сродкі, якія дазваляюць пераадольваць дыскрэтнасць мовы пры перадачы кантынуальных па сваёй прыродзе паэтычных сэнсаў. У якасці аднаго з такіх сродкаў і выкарыстоўваецца метафара.

Разам з тым, на наш погляд, пераацэнка статусу метафары «па ўзыходзячай лініі» не супярэчыць яе тропавому разуменню і нават, па вялікім рахунку, не павінна адводзіць у бок ад яго. Да таго ж, даследчыкі ўсё часцей падкрэсліваюць асаблівае – вяршыннае – становішча метафары ў арсенале тропай. Аб гэтым, у прыватнасці, гаворыць Н. М. Белазёрава, спасылаючыся на Р. В. Якабсона, які вылучыў «тэзіс аб слядах метаніміі ў метафарах і слядах метафары ў метаніміях, па сутнасці, канстатаваў тэзіс аб узаемапрапінанні тропай і аб сінтаксічным характары тыпаў творчасці» [19, 51].

З улікам сказанага акрэсліваюцца новыя перспектывы даследавання метафары як аднаго з найважных сродкаў рэпрэзентацыі асобных сэнсаў, індывідуальна-аўтарскай і нацыянальнай карціны свету. Спраба растлумачыць «новае», «невядомае» праз «старае», «знаёмае» складае кагнітыўна-лінгва-крэатыўны бок метафарызацыі і – як найвышэйшае ўвасабленне апошняй – здольнасць яе да з’яўшчэ, да самавыяўлення моцнай моўнай асобы, нарэшце, да яе ўплыву на развіццё нацыянальнай мовы.

З адзначаным добра стасуецца актывізацыя цікавасці да метафары ў сучаснай беларусістыцы. «Даследчыкі мовы твораў беларускіх пісьменнікаў, – адзначае В. І. Іўчанкаў, – паспяхова аднаўляюць мастацкі лінгвістычны малюнак свету, будуць канцэптасферу вобразнай сістэмы роднай мовы. Падобнага роду даследаванні настойліва паказваюць свеечасовасць і заканамернасць выяўлення даследчай цікавасці да мовы мастацкай літаратуры як сістэмы выражэння маўленчымі сродкамі ўяўленага пісьменнікам свету, кагнітыўнай сутнасцю якога з’яўляецца магчымасць узнаўлення дадзеных аўтарам эстэтычных, камунікатыўных і іншых устаноў» [20, 15].

У комплексным вывучэнні метафарыкону беларускай мовы асаблівае роля належыць шматлікім работам В. Дз. Старычонка, у прыватнасці, нядаўна апублікаванай ім манаграфіі «Метафара ў беларускай мове». Навукоўцам сістэматызаваны вялікі абсяг канкрэтнага моўнага

матэрыялу – метафарызаваных субстантываў – па шэрагу накірункаў. Гэтая праца, безумоўна, стане падмуркам для далейшай распрацоўкі беларускай паэтычнай метафаралогіі і ў іншых напрамках – тэкставым, дыскурсіўным, лінгвапаэтычным, лінгвакультуралагічным і інш., «без чаго нельга зразумець прыроды, заканамернасцей, функцыяніравання і развіцця мовы, асаблівасцей матэрыяльнага і духоўнага жыцця яе носьбітаў і іх культурна-нацыянальнага бачання свету» [21, 4].

Яшчэ адзін з апошніх паказальных прыкладаў – манаграфічнае даследаванне метафары Янкі Купалы, якое належыць В. А. Ляшчынскай. Асноўнай задачай даследчыца пазначыла высвятленне таго, што іменна складае творчую адметнасць паэта ў выкарыстанні багатага рэсурсу роднай мовы, у чым ён выступае як наватар. Суадносячы метафары класіка айчынай паэзіі з фактамі нацыянальнай літаратурнай мовы, В. А. Ляшчынская паказвае на тое, што «паэтычная спадчына Янкі Купалы вызначаецца не столькі ўтварэннем новых слоў (аўтарскіх неалагізмаў, аўтарскіх наватвораў, аказіяналізмаў, індывідуальных слоў), колькі выкарыстаннем агульнавядомых слоў у незвычайных спалучэннях, якія дазваляюць надаваць новыя і глыбокія вобразныя сэнсы» [22, 5]. Даследчык робіць шэраг слушных заўваг і абагульненняў адносна ролі Купалы ў выяўленні патэнцыяльна рэальнага ў мове, у пашырэнні магчымасцей літаратурнай мовы, якім істотна дапамагае метафарызацыя.

Вывучэнне метафарыкі прадстаўнікоў таго або іншага нацыянальнага паэтычнага стылю адкрывае шлях да вызначэння трапеічных тыпаў, мадэляў і кодаў нацыянальнай мовы ў цэлым. Параўн.: «Колькасць нарматыўных трапеічных тыпаў, якімі апрыруе паэтыка якой-небудзь мовы, відавочна, у пэўнай меры таксама кваліфікуе “метафарычны код” паэзіі дадзенай мовы» [23, 22].

Вычарпальнае комплекснае апісанне гэтага коду чакае свайго часу і ў русістыцы, і ў беларусістыцы як паасобку, так і ў плане сумеснага, агульнага і разам з тым кантрастыўнага рагляду дзвюх роднасных моўна-паэтычных сістэм.

Вывады

1. Метафарыка, метафарычнасць – неад’емныя і генетычна ўласцівыя паэтычнаму стылю атрыбуты. Метафара – цэнтральны троп у шэрагу іншых тропав. Вытокі метафарыкі зыходзяць ад сінкрэтызму мыслення, міфалагізму, паралелізму. «Засвоенасць» паэзіі метафараў тлумачыцца здольнасцю апошняй да пераадолення дыскрэтнасці і аўтаматызму мыслення, а таксама інфарматыўнай шчыльнасцю, патэнцыямі крэатыўнасці.

2. Вывучэнне паэтычнай метафары мае працяглую гісторыю, на розных этапах якой надавалася пераважная ўвага тым або іншым аспектам гэтага феномену. Найбольшае развіццё атрымала вывучэнне метафары як тропы, створанага шляхам неузуральнай спалучальнасці лексічных адзінак (і – радзей – граматычнай спалучальнасці), развіцця пераносна-метафарычных значэнняў асобнымі лексемамі.

3. У XX стагоддзі вектар даследавання метафары скіроўваецца ў бок надання ёй больш значнага, у параўнанні з традыцыйна-рытарычным, статусу. Лінгвістыка і лінгвапаэтыка, пачалі апрыраваць такія паняцці, як «катэгорыя метафарычнасці», «метафара як універсаль», «метафара як мадэль» і інш. Метафара ўсё часцей даследуецца ў кантынуме працягласцей, значна большых, чым словазлучэнне і фраза, у першую чаргу – у тэксце. Сярод нядаўна распачатых і недастаткова распрацаваных накірункаў можна адзначыць далейшае даследаванне метафары як тэксту і як фігуранта звыштэкставага (інтэртэкставага, дыскурсіўнага, інтэркультурнага) быцця.

4. Паколькі метафарычнае мысленне выяўляе ў якасці сваіх дэскрыптарав не толькі індывідуальна-стыльовыя, але таксама нацыянальна-моўныя і наднацыянальныя маркеры, вельмі істотна вызначыць іх моўную спецыфіку ў метафарыцы той або іншай паэзіі, у прыватнасці, выявіць агульнае і асобнае ў метафарычным структураванні светабачання дзвюма ўсходнеславянскімі нацыянальнымі паэтычнымі сістэмамі – беларускай і рускай. Такія даследаванні таксама чакаюць свайго часу.

Літаратура

1. Лагуга, О. Н. Метафорология: теоретические аспекты : в вып. / О. Н. Лагуга. – Новосибирск : НГУ, 2003. – Ч. 1. – 114 с.
2. Кулиев, Г. Г. Метафора и научное познание / Г. Г. Кулиев. – Баку : Элм, 1987. – 156 с.
3. Некрасова, Е. А. Метафора и её окружение в художественной речи / Е. А. Некрасова // Слово в русской советской поэзии : сб. / отв. ред. В. П. Григорьев. – М. : Наука, 1975. – С. 76–110.
4. Рыньков, Л. Н. Именные метафорические словосочетания в языке художественной литературы XIX в. (послепушкинский период) / Л. Н. Рыньков. – Челябинск : Юж.-Уральск. кн. изд-во, 1975. – 182 с.
5. Петрова, Е. Г. Языковая природа стилистического приёма «развёрнутая метафора» и её роль в создании целостности художественного текста : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Е. Г. Петрова ; Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. – М., 1982. – 25 с.
6. Новикова, М. Л. Структура и семантика метафоры как конструктивного компонента художественного текста : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / М. Л. Новикова ; Моск. гос. пед. ин-т. – М., 1983. – 17 с.
7. Ольховиков, Д. Б. Лингвистическая характеристика и функции метафоричности текста : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Д. Б. Ольховиков. – М., 1987. – 273 с.
8. Иванов, Б. П. Метафора и литературное произведение (структурно-типологический, историко-типологический и прагматический аспекты исследования) / Б. П. Иванов. – Черновцы : Рута, 1998. – 252 с.
9. Кузьмина, Н. А. О некоторых типах образного словоупотребления в поэзии конца XIX – начала XX века / Н. А. Кузьмина // Актуальные вопросы грамматики и лексики : сб. тр. / отв. ред. проф. Л. Ю. Максимов. – М. : МГПИ, 1976. – С. 90–112.
10. Ревуцкий, О. И. Филологический анализ художественного текста / О. И. Ревуцкий. – Минск : РИВШ, 2006. – 320 с.
11. Староселец, О. А. Экспериментальное исследование понимания метафоры текста : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / О. А. Староселец ; Алтайск. гос. ун-т. – Барнаул, 1997. – 23 с.
12. Лакофф, Д. Метафоры, которыми мы живём / Д. Лакофф, М. Джонсон // Теория метафоры : сб. – М. : Прогресс, 1990. – С. 387–415.
13. Телия, В. Н. Номинация / В. Н. Телия // Лингвистический энциклопедический словарь. – М., 1990. – С. 46–47.
14. Григорьев, В. П. Поэтика слова: на материале русской советской поэзии / В. П. Григорьев. – М. : Наука, 1979. – 344 с.
15. Ермилова, Е. В. Метафоризация мира в поэзии XX века / Е. В. Ермилова // Контекст – 1976. – М. : Наука, 1977. – С. 160–177.
16. Вардзелашвили, Ж. Метафорическая картина мира в русском языке : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.03 / Ж. Вардзелашвили ; Тбилис. гос. ун-т. – Тбилиси, 2002. – 32 с.
17. Хахалова, С. А. Категория метафоричности (форма, средства выражения, функции) : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.19 ; 10.02.04 / С. А. Хахалова ; МГУ. – М., 1997. – 32 с.
18. Пищальникова, В. А. Проблема смысла художественного текста. Психолингвистический аспект / В. А. Пищальникова. – Новосибирск : Изд-во НГУ, 1992. – 132 с.
19. Белозёрова, Н. Н. Семиолингвистические аспекты интегративной поэтики (на материале русских, английских и ирландских художественных текстов) : дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.20 / Н. Н. Белозёрова ; Тюменский гос. ун-т. – Тюмень, 2001. – 352 с.
20. Ивченков, В. И. Лингвостилистика тропов Юрия Казакова / В. И. Ивченков. – Минск : УП Ред. науч.-метод. журн. «Пачатковая школа», 2002. – 112 с.
21. Старычонок, В. Д. Метафара ў беларускай мове: на матэрыяле субстантываў / В. Д. Старычонок. – Минск : БДПУ, 2007. – 190 с.
22. Ляшчынская, В. А. Метафара ў паэзіі Янкі Купалы / В. А. Ляшчынская. – Гомель : УА ГДУ імя Ф. Скарыны, 2003. – 160 с.
23. Гончаренко, С. Ф. Компаративные тропы в испанской поэтической речи (лингвистические проблемы анализа и перевода) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.05 / С. Ф. Гончаренко ; Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. – М., 1973. – 29 с.

Summary

In the article the most significant approaches to linguistic studying of the poetic metaphor presented in the researchers' works of the language of Russian and Belarusian fiction are systematized; their interaction and dynamics are shown, some separate categories are specified and perspective ways of poetic metaphor studying in connection with modern trends of the development of a linguistic science are indicated.

Паступіў у рэдакцыю 12.05.08.